

Motion till riksdagen 2016/17:3534

av **Fredrik Eriksson och Jonas Millard (båda SD)**

med anledning av skr. 2016/17:23 Riksrevisionens rapport om nationella samordnare som statligt styrmedel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en parlamentariskt sammansatt kommitté bör tillsättas för att låta utreda hur regeringens användning av nationella samordnare och riksdagens möjlighet att utkräva parlamentariskt ansvar för det arbete som dessa bedriver på regeringens uppdrag tydligare kan formaliseras och regleras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Motivering

Av Riksrevisionens rapport Nationella samordnare som statligt styrmedel (RiR 2016:5) framgår flera utestående problem och frågeställningar vad avser användningen av nationella samordnare som statligt styrmedel. Bland annat tenderar arbetets form leda till fler informella kontakter, med tillhörande ökad risk för informell styrning utan vederbörlig dokumentation. Vidare så kan det uppstå oklarheter kring vilket mandat och ansvar som samordnaren har respektive bör ha, inte minst i och med att regeringen enligt rapporten frånhänder sig ansvar.

Regeringen instämmer i Riksrevisionens bedömning när det gäller medborgarnas behov av insyn. Regeringen har dock inte särskilt många förslag för att åtgärda de problem som Riksrevisionen pekar på. I denna motion pekar vi därför på hur några av de frågeställningar som Riksrevisionens granskning reser skulle kunna hanteras.

Dagens regelverk medger endast att en regering, alternativt enskilt statsråd, som misstänks äventyra kommunernas och myndigheternas grundlagsskyddade självständighet enligt 12 kap. 2 § regeringsformen kan KU-anmälas samt underställas en misstroendevotering. Denna kontrollmakt med påföljande sanktionsmöjligheter innehas alltså av riksdagen. Men vad händer om och när motsvarande i stället sker genom en av regeringen tillsatt samordnare med t.ex. ett ”pådrivande” uppdrag från regeringen, varvid denne går in och gör i princip samma sak för att förverkliga

regeringens ambitioner? Då en tjänsteman inte kan KU-anmälas eller röstas bort av riksdagen övergår helt plötsligt ansvarsutkrävandet till regeringen, vilken alltså var den som egentligen ville få den aktuella åtgärden utförd. Här uppstår en uppenbar intressekonflikt och ett osäkert rättsläge, vilket i det närmaste måste utredas och klargöras. Då det parlamentariska inslaget är betydande torde vidare en sådan utredning med fördel företas av en parlamentariskt sammansatt kommitté.

Utan att föregripa en sådan utredning alltför mycket skulle möjligen en framkomlig väg kunna vara att göra det statsråd som utsett samordnaren ansvarig för dennes agerande. Med en potentiell risk att själv kunna drabbas av KU-anmälningar och/eller misstroendevotum finns en klar ansvarskedja och tydliga incitament att hålla respektive samordnare under uppsikt och i strama tyglar. Vid ett avsättande eller avgång av statsråd skulle också av denne utsedda samordnares förordnanden automatiskt upphöra inom förslagsvis tre månader. Förordnanden som sträcker sig över regeringsombildningar alternativt -skiften förutsätter då att ett nytt statsråd under denna tid skriftligen övertar ansvaret för av tidigare statsråd utsedda samordnare, för att dessa ska vara fortsatt giltiga. Först efter uppenbart trots, där även nya statsråd fortsätter ta på sig ansvaret för uttalat önskade samordnares förordnanden, kan det vara proportionerligt att riksdagen som i dag måste avsätta hela regeringen, med påföljande ny talmansrunda och eventuellt extra val, för att säkerställa en rimlig möjlighet att kunna avpollettera olämpliga samordnande.

Kommittén bör inte vara förhindrad att också se över hur riksdagen lämpligast kan utkräva parlamentariskt ansvar av regeringen även i de fall andra myndigheter under regeringen skulle komma att träda bestämmelserna i 12 kap. 2 § regeringsformen förnär, utöver den förvaltningsrättsliga tillsyn som i dag redan bedrivs av Riksdagens ombudsmän.

Likaså kan utredningen ha till uppgift att utreda om det straffrättsliga och allmänna ansvaret för såväl nationella samordnare som högre myndighetschefer och generaldirektörer bör skärpas. Sådana frågor kan vara om beslut som fattats av t.ex. en generaldirektör varit så skadliga för det allmänna att rättsvårdande myndigheter ska ha lättare att ingripa straffrättsligt mot en sådan person. Andra viktiga överväganden torde vara lämpligheten i att högt uppsatta myndighetsföreträdare uttalar sig politiskt på sociala medier och under andra liknande förhållanden.

Fredrik Eriksson (SD)

Jonas Millard (SD)